СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 36. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 13-го лютого 1940. No. 36. Jersey City, N. J., Tuesday, February 13, 1940. VOL. LXVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ТАВРУЄ СОВЄТСЬКУ ДИКТАТУРУ

КАЖЕ, 98% АМЕРИКАНЦІВ ЗА ФІНЛЯНДІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив до тисяч молоді, що приїхала сюди на Конґрес Американської Молоді і зібралася на травнику перед Білим Домом, промову, в котрій порушив важніші питання американської політики, внутрішньої і зовнішньої.

З внутрішніх питань він присвятив найбільше уваги питанню економічної відбудови, головно справі безробіття й забезпечення на старі роки. Він порівнював дбайливість своєї адміністрації за стан краю й добробут населення з байдужністю адміністрацій двацятих років.

Остеріґши молодь перед ухвалюванням резолюцій у справах, яких молодь не має нагоди як слід простудіювати й передебатувати, президент вискався проти предложеної кінґресові молоді резолюції проти американської допомоґи Фінляндії. Тут президент звернувся з гострою критикою проти російського уряду, головно за його наїзд на Фінляндію. Президент заявив при тому, що американська опінія на 98 процентів стоїть за Фінляндію.

У кінцевих своїх словах президент признав комуністам право признаватися комуністами й пропаґувати відповідні до їх ідеї зміни в американській системі, але відмовив їм права підривати пропаґандою уряд і конституцію краю.

ДЖАН ЛУІС КРИТИКУЄ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА.

На тому самому конґресі Американської Молоді говорив Джан Люіс, президент Конґресу Промислової Орґанізації.

Він звертався кількома наворотами проти уступів у промові президента Рузвелта. Критикував президента наперед між рядками за цитування багатьох статистичних цифр. Далі вже виразно за те, що президент радив молоді не ухвалювати резолюцій без застанови. Він говорив, що молодь не може довго ждати на вирішення питання безробіття. Він теж виступав проти поради президента Рузвелта конґресові молоді не забирати голосу в фінській справі. В усіх цих порадах Рузвелта Луіс добачував нарушення засад демократії в його розумінні.

Луіс закликав молодь приступати до Краєвої Безпартійної Ліґи Праці, не звязаної ні з Демократичною ні з Републиканською Партією.

ЗА ЗБЛИЖЕННЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ И КОНҐРЕСУ ПРОМИСЛОВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ.

Луіс запропонував теж Американській Федерації Праці негайне злучення назад Американської Федерації Праці й Конґресу Промислових Орґанізацій та полишення умов „миру" для пізнішого вирішення.

Американська Федерація Праці в своїй відповіді назвала цю пропозицію несеріозною. Провідники Федерації дали до пізнання, що доказом несеріозности пропозиції Луїса є місце й час пропозиції.

ЛОРД ТВІДСМЮР, ГЕНЕРАЛ ГУБЕРНАТОР КАНАДИ, ПОМЕР.

МОНТРЕАЛ. — По трьох операціях мізку, що показалися конечними для вилікування наслідків упадку, тут помер у шпиталі Королевої Вікторії ґенеральний губернатор Канади, барон Твідсмюр.

Він мав 65 літ життя. Був сином шотляндського проповідника Джана Бюкена. Він учився на правника, але з вибухом світової війни став воєнним кореспондентом „Таймсу". Потім перейшов до активної служби й з часом дослужився ранґи полковника англійської армії. Він писав поезії, біблїоґрафії, повісті; разом досі написав 51 книжку і дістав за них відзначення від університетів.

Він був великим прихильником Злучених Держав і проявляв ці симпатії від часу встановлення його губернатором Канади (в 1935 р.).

Лише пару тижнів тому він написав передмову до англійського видання відомої української повісти Квітки „Маруся". У цій передмові лорд Твідсмюр заняв становище, що англійці повинні запізнатися з клясичним твором літератури українського народу, з котрого в Канаді так багато іміґрантів.

ДЕСЯТКИ ЛЮДЕЙ ЖЕРТВАМИ ТОРНАДА.

ОЛБАНІ (Джорджія). — Страшний торнадо перейшов в суботу раненько через південно-західну частину Джорджії й лишив на своїм сліді коло двацять трупів, коло пятьсот ранених і маєткові шкоди, які обчисляють на 5 до 10 мілйонів долярів.

Тисячі робітників шукають у румовищах домів дальших жертв.

Торнадо вдарив на землю зо страшним шумом, від якого люди розбудилися зо сну. Він просто роздирав доми в бизнесовім центрі міста Олбані, а потім перейшов широким покосом крізь резиденційну частину міста, нищачи по дорозі три бльоки домів.

ТИСЯЧІ ВИТАЮТЬ ДЮІЯ В СПОКЕЙНІ

СПОКЕЙН (Вашингтон). — Величезні маси народу витали Томаса Дюія, нюйорського прокуратора, що обіздить край у цілях своєї кандидатури на номінацію Републиканської Партії на уряд президента Злучених Держав.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ПРОБУЄ ПЕРЕБИТИСЯ ЧЕРЕЗ БЛЬОКАДУ

ПЕРНАМБУКО (Бразилія). — З цього порту виплив у неділю німецький товаровий корабель „Уруґвай", наладований поживою, наміряючи видно дібратися крізь англійську бльокаду до Німеччини. Має він близько 6,000 тон місткости.

Це вже семий німецький корабель покинув Бразилію. У портах Бразилії ще далі остається десять кораблів.

ЖІНКИ ХОРІЮТЬ ЧЕРЕЗ МОДУ

На зборах Нюйорського Стейтового Союзу Педіятрії виступив д-р Вилієм Дорнстрейчер з промовою, в котрій приписував недуги жіночих ніг останній жіночий моді носити черевики, що не закривають пальців і кісток. Казав, що через цю моду жінки проходжують ноги.

ХЛОПЦІ ВЛАШТОВУЮТЬ ВИСТАВУ „ЛЮБИМЦІВ"

Хлопячий Клюб Медисон Скверу влаштував у Ню Йорку 18-річну виставу улюблених хлопцями звірят. Між ними один хлопець виставив улюбленого ним аліґатора з числом „2537", виразно розписаним на його хребті. Власник каже, що це його „нумер суспільного забезпечення".

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ХЛОПЯЧИЙ ЖАРТ

Коли три хлопці, що забавлялися над рікою Делавар коло Делер, Ню Джерзі, стануди на збиту зними тратву, четвертий хлопець попхав тратву на воду й пустив зо струєю. Рікою плили великі криги, котрі могли розбити тратву кожної хвилини. Положення хлопців побачила валоґа філядельфійського ледолому й витягнула їх на палубу.

ПОКИЩО ДАРЕМНІ СОВЄТСЬКІ ЗУСИЛЛЯ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Два американські воєнні кореспонденти, що оглядали фронтові бойові лінії, подають, що хоч совєтські воєнні комунікати стверджують заняття совєтськими військами 16 фінських фортів, то так є, що 10 днів совєтської офензиви не довели до ніяких змін. Лінія Манерґайма держиться вцілості. Совєтські наступи з повзами на санях, з горіючими смолоскипами і тисячами жовнірів, що наступають із сталевими щитами, таки нічого не вдіяли. Всі ті наступи фіни відперли, а Совєти понесли величезні втрати.

ВБИВСТВО СЕРЕД ХЛОПЦІВ

До шпиталю в Гарлем у Ню Йорку привезли в неділю раненько 15-літнього Вудрова Баса з кулею в голові. Лікарі дали йому першу поміч, але він помер до одної години. Вислані до його мешкання детективи арештували двох хлопців, котрі признаулися, що вони були свідками сцени постріления померлого. Вони признаулися, що в мешканні, де це сталося, були крадені діяманти, котрі, як вони казали, дано їм на переховок. Підчас розмови, як хлопці говорили, один з них виняв револьвер. Бас казав йому сховати його. На це другий хлопець прицілився до нього, вдаючи, що хоче стріляти. Бас кинув йому визов: „Стріляй!" Цей вистрілив. Той, що стріляв, і ще один хлопець, що мав при собі діяманти, втекли. Поліція знайшла діяманти на подвірю. Хлопців шукають.

ЗА ОХОРОНУ ПТАХИ

Як каже „Нешенел Гисторі Меґезин", породи бродючої птахи з дзюбом як ложкою не можна нині ніде знайти, лише в Тайні Ботел Кі у Флориді. Є це найдивніша й найкраща птаха Злучених Держав. Колись її було дуже багато, але нині вже нема більш як сотки примірників. Щоб захоронити її перед остаточною загибіллю, заборонено її вбивати, а навіть фотографам дається право на фотографування лише дуже рідко.

ШУКАЮТЬ НЕДУГИ В ЗБІЖЖУ

Д-р Алма Ніл, голова департаменту фізіольоґії в Оклагомському університеті, повела розсліди над питанням, що збіжжя не спричиняє сплячої недуги в звірят.

Вона спостерегла, що інколи лиш один кінь з цілого табуну занедужає на цю недугу, тоді, коли інші її зовсім не мають, хоча з ним кожного дня стикаються. З того вона виносить, що недуга не є заразлива. Не припускає вона теж, щоб цю недугу переносили укушенням комарів або мухи, як деякі ветеринарі кажуть.

Вона припускає, що можливо в збіжжу є якась токсина, що викликує цю недугу.

ПОГАСИЛИ ВОГОНЬ ПО ЗИМОВОМУ

Коли в місті Йорк, Савт Каролайна, занялася презбитеріянська церква, пожарники не могли гасити, бо не було води. Пожарники дали собі раду в цей спосіб, що зорґанізували кидання снігових куль на горіючу будівлю. Це вогонь справді вгасило.

1,250 ФАРМ ФУТРОВИХ ЗВІРЯТ

Міністер рільництва Мален заявив на зборах годівельників худоби, що в Алберті живе тепер 1,250 реєстрованих осіб, які плекають футрові звірята. Два роки тому було їх лиш 500. Уряд заохочує мешканців провінції заниматись годівлею футрових звірят, говорив міністер Мален, уважаючи, що цей промисл занимає визначне місце в провінціяльнім рільництві.

ПРОМИСЛИ ВТІКАЮТЬ З НЮ ЙОРКУ

На зборах фабрикантів одежі в Ню Йорку піднесено факт, що з міста за останніх кілька років вибралися 1,200 фабрикантів одежі, що разом робили бизнесу на 150 мілйонів долярів річно. Фабриканти приписують утечу бизнесу з Ню Йорку зависоким домаганням робітників.

ПОВІТРЯНА ОБОРОНА.

Як виглядає в середині великий літак, що його вживають англійці для конвоювання торговельних кораблів по морю для оборони проти нападу з боку німецьких підводних човнів.

НАЗНАЧЕНО РЕЧЕНЕЦЬ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕСЕЛЕННЯ

БЕРЛІН. — Німецький урядовий комунікат подає, що переселення української людности, що живе на українських землях, окупованих німцями, на землі, що є тепер під московською окупацією, триватиме від наступної неділі до 1. березня 1940 р.

„БЕЗБОЖНИК" ЗАПЕРЕЧУЄ.

МОСКВА. — Орґан безбожницької пропаґанди помістив статтю головного пропаґатора атеїзму, Омеляна Ярославського, в якій він заперечує тому, що подають протибольшевицькі, головно польські, джерела, будьтоби в Західній Україні й Білорусі большевики переслідували церкви і релігію. Признає, що деякі „гарячі" большевики намагаються знести в Західній Україні неділю як свято, але той крок визнано „нерозумним". Ще завчасу на такі великі переміни. Ярославський підкреслює, що до таких змін треба змагати шляхом освіти, як це робилося весь час у Совєтах. А на те треба довшого часу, поки народні маси пізнають ту шкоду, яку мають з боку „релігійних забобонів" і „назадницького духовенства". Отже, покищо, зазначив Ярославський, нема ніяких безбожницьких ячейок у Західній Україні. І не замикається церков. Припинено протирелігійні виступи у Львові й нема перешкод у церковних відправах. Є тепер, каже Ярославський, більша релігійна свобода, як була там за Польщі, коли польська влада переслідувала православну віру.

НІМЦІ В УКРАЇНІ.

БІЛГОРОД. — Американський кореспондент подає, що одержав у Білгороді дуже вірodостойні інформації в справі заключеного торговельного договору між Совєтами і Німеччиною. Цей договір передбачає далекосяглі можливості економічного використовування України з боку Німеччини. В першу чергу йде тут про пшеницю і споживчі артикули з України, а далі про нафту з Кавказу, яка має бути перевезена до Німеччини через українські землі. Виходить на яв, що з довозом живности з України до Німеччини не йшло досі гладко. Живність десь пропадала в дорозі й не доходила до Німеччини, подібно як і та, що йшла з Румунії через західноукраїнські землі. Отже тепер мають бути військово хоронені шляхи, що перевозитимуть нафту і збіжжя з Совєтів до Німеччини. Фортифікацію тих шляхів має перевести Німеччина. Йде тут про залізничі шлях Баку—Київ і Одеса—Львів. Спеціяльні „укріплення" мають повстати таким чином в Україні в Одесі, Маріуполі й Новоросійську, а в Батумі на Кавказі. В Галичині мають бути ще розташовані військові німецькі частини, але не далі Підволочиськ, себто того міста, що за давньої Австрії було на границі Галичини і „Росії".

Крім того німці задумують іще опанувати совєтські порти на Чорному морі, щоб скоріше й легше довозити з Кавказу нафту, хром і інші продукти до Одеси, а звідти залізницею до Німеччини через українську територію, або до болгарської пристані Варни, а звідти Дунаєм до Німеччини.

ЗАПЕВНЯЮТЬ, ЩО ПОЛЬЩА БУДЕ ВІДБУДОВАНА.

ЛОНДОН. — Британійський премієр Чеймберлин і міністер заграничних справ Галіфакс запевнили польського міністра заграничних справ А. Залеского, що аліянти не заключать з Німеччиною так довго мирового договору, поки не буде загарантована відбудова вільної й незалежної Польщі. Зате нічого не сказали, в яких вона має бути границях.

В ІРЛЯНДІЇ НЕСПОКІЙНО.

БЕЛФАСТ. — Біля тисячі симпатиків Ірляндської Републиканської Армії билися з поліцією цілу годину по вулицях Белфасту, столиці Північної Ірляндії, що є далі під англійською владою. Арештовано 20 демонстрантів. Та симпатики ірляндських революціонерів напали на військовий табор, забрали 30 крісів і, схопивши одного жовніра, вернулись до міста, звільнили у самій середині міста арештованих демонстрантів і зникли без сліду, користаючи з темноти, як воєнного зарядження.

Тільки один вихід: обєднана Ірляндія.

В Доблині на вічу заявив бувший президент Ірляндської Републиканської Армії, що ірляндська молодь від соток літ до нинішнього дня жертвує життя тільки за одну ціль: за обєднану, незалежну ірляндську републику. І тільки таке вирішення може припинити неспокої. Понад 10,000 людей демонстрували в Доблині проти повішення молодих ірляндських революціонерів, Барнеса і Річардса. Прийшло до сутичок з поліцією. Багатьох побитих відвезено до шпиталю. Демонстрація відбулася по церковній відправі. Один з давніх революціонерів, С. Донелі, заявив таке у звязку війни Англії з Німеччиною: „Хочемо бачити ворога, що держав нас у неволі 700 літ, у тій війні побитим".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОРА НА ВІДВАЖНЕ СЛОВО

Наш часопис заговорив кількома наворотами про „українсько-польські відносини". Заговорив у тому розумінні, що ми, себто українці й поляки, що є американськими громадянами, могли би причинитись до вияснення цеї справи, колиб заговорили про неї в чесний, культурний, отвертий і ясний спосіб. Зо свого боку ми подали, що думають про цю справу американські українці, зокрема, як собі уявляють будучу Україну. Здаємо собі добре справу з того, що ми тут цеї справи не вирішуємо й не вирішимо. Ми тільки можемо висказувати свою опінію, і то опінію американську. Ось і тому, коли ми говорили про будучу Україну чи будучу Польщу, то й виходили з чисто американського становища, себто, у політичному розумінні, з проголошеного свого часу Злученими Державами принципу самовизначення народів. І тому заявлялись ми за те, щоб цей принцип був тепер пристосований вцілості як до українського так і польського народу, коли мова про розмежування тих народів. Це покривається, на нашу думку, й з бажанням українського народу, котрий завжди голосив, що хоче соборної, але етнографічної України, себто такої, яка малаб такі території, на яких українці становлять більшість населення.

Тепер булоб цікаво почути від американських поляків у їхній пресі їхню думку щодо того, на яких принципах повинна повстати нова Польща. І в яких границях? Ось це є ті питання, щодо яких повинна висказати свою опінію американська суспільність польського походження. А повинна сказати вона тому, що мабуть іще вона одна можливо моглаб здобутись на таку „відвагу", щоб сказати у цій справі тверде й справедливе слово. Скажемо правду, що сумніваємося, щоб і вона відважилася заявити, що в новій Европі повинно так бути, що і щодо українців повинен бути пристосований американський принцип про національне самовизначення та що Польща не повинна бути на тих землях, де український нарід становить більшість. Але маймо на увазі, що коли щодо цеї проблеми навіть у тих поляків, що переняті американським демократичним духом, не стане відваги по американськи думати і те думання виявляти, то тяжко припустити, щоб европейські поляки поступили інакше. Зокрема нема надії, щоби поступив інакше польський уряд. А в такому випадку остануться пустими всі мрії чи балачки про „словянську спілку"! Ніхто на те не дасться зловити, особливо з українців. Бо вже так є, що коли ми тільки порушили дражливе питання відношення України до Польщі, то зараз нам донесли, що то не виговорюють по „корнерах" чи „парках" (особливо на Іст Сайді в Ню Йорку!) на тих, що то заговорили про якесь „порозуміння" з тими поляками, що „вимордували стільки українських людей". Ми вже давніше зазначували, як небезпечно на цю тему писати чи говорити. Та ми цеї „небезпеки" не лякаємось, але кажемо ясно й отверто, що Польща, щоб існувала, потребує як сусідки сильної і незалежної Великої України, включно з західньо-українськими землями. А як є хто з американських поляків, що має „відвагу" бути такої самої думки, то варто той голос почути.

ПІД МОСКОВСЬКИМ КАРАУЛОМ

ЧЕРНІВЦІ. „Нова Рада" подає витяг з листа, який дістав редактор цієї ґазети з Галичини.

Як видно з листа, автор його бувший вояк Української Галицької Армії. Він пише:

„Гей у неволі, у ярмі,
Під московським караулом
у тюрмі".

„Така доля постигла братів галичан. Бились українські серця в часі, як німці наступали на Галичину. Всі думали... буде тепер жити український нарід у Галичині вільно. Та де там. Все було наперед приготовано. Прийшли московські війська і знову з неволі у неволю запропастили нас. Наші провідники виарештувані, розстріляні, або вислані в Сибір.

„Зараз таки по занятті Львова приїхав сюди товариш Хрущов, що по нашому, по українськи, говорити не вміє. „Отдайте — казав він через радіо — оружіє, а то у нас опыт хороший". Ми знаємо, що значить „московський опыт".

„В роках 19, 20, 21 я бував в Україні, де бився з большевиками. Стрічав я там ріжних людей. Москва ніколи не поважала і не буде поважати український нарід. Я не раз чув з уст достойних начальників москвинів, як вони кричали на ціле горло на нещасних українців: „хахли прокляті, под стенку всіх вас". І ставили „под стенку", текла кров, сотки тисяч розстріляно. А хіба боротьба перестала за українську самостійність? Ні. І сьогодня в сірих казармах ГПУ томляться сини України. Українці ніколи не можуть бути комуністами. Природа їхня є проти комунізму. Ось один приклад. Батько женить сина, чи віддає замуж дочку і старається збудувати їй хату на стороні. „Іди — говорить — на своє, на бік". А колиб остались разом жити, то завсіди в сімї такі бувають сварки, а нераз навіть до бійки приходить — до убивства.

„Українець любить бути самостійним. Хоче кожний свою хатку мати, садок коло неї, криницю.

„Будучи в Україні, я стрічав тоді дуже багато втікачів українців та молдаван з Басарабії; втікали до большевиків, а потім умирали з голоду та вертались голі й босі назад у Басарабію.

„І сьогодня я бачив тут у Галичині ґрупи молодих українців, утікачів з полудневої Буковини. По кількох днях їхнього побуту в комуністичнім раю тут у Галичині цих утікачів з Буковини вже не пізнати. Виголоджені, обірвані, плачуть. Неодин хотів би назад вернутись до рідної стріхи, до рідні, та це вже неможливо.

„І пакують як скот у ваґони і відсилають у Донбас — копати вугілля. Чи побачать вони колись свою рідну стріху? Чи нужда та туберкульоза звалить їх?

„Моя рада вам, браття буковинці: не тікайте сюди, не покидайте рідню, не покидайте рідну стріху. Ми тут свого вже нічого не маємо. Коли у вас, браття буковинці, є хоч крихітка любови до рідної національної України, коли ви хоч крихітку нас поважаєте, любите, не втікайте до Галичини. Вашою тут присутністю ви нас убиваєте.

„Любіть Україну во время це люте. Моліться Богу за неї.

„Будучи в Україні, я сприятелювався з одним братом наддніпрянцем. Цей брат стояв дуже добре матеріяльно. Він був такий комуніст, як і я. Нераз казав мені: „Бачиш, люди тут такі; не будеш у партії, розстріляють". Жінка його українка і також у партії. В них одинока дитина — син. Вони дуже любили та пестили цю дитину. Чомусь то дитина хворіла та вічно плакала.

„Одного дня вечором я був у цих моїх приятелів. Дитина дуже похудла і все плакала. Мама і тато питали синка: „Чогож ти, синку, хочеш?" І дитина розхлипалася: „Хочу Бозі". — Ми всі остовпіли.

„На другий день рано дитину післано до церкви, де малий Тарас бачив Бозю. Дитина виздоровіла. Плакала мати і плакав отець... Більш вони комуністами вже не є.

„Другий раз іще щось напишу.

„Привіт вам з неволі большевицької, з визволеної комуністами Галичини.

„Ніколи не будемо під комуністичними баґнетами! Ми визволимось!

„Хай живе самостійна вільна Україна!"

Після підпису, який ми свідомо опускаємо, не подаючи також і місцевости, з якої лист був висланий, є така приписка:

„Мені попала в руки „Нова Рада". Пересилаю цих кілька рядків до друку. Лист передаю одним, що втікає з цього раю. Передав лист на румунській границі. Тут дуже зле. Всіх старшин Української Галицької Армії арештують, висилають". — (УКРАЇНТАГ).

ГОСПОДАРСЬКІ УСПІХИ, ЧИ НІ?

Президент Рузвелт перед ґазетярами у своїй резиденції в Гайд Парку подав недавно інформації, на основі яких виходилоб, що Америка під його кермою за останніх сім літ зробила великий поступ упеpед. Президент не говорив голословно, але орудував числами. Отож загальний національний прибуток у 1939 році був 71 відсоток вищий, ніж у 1932 році. Дивіденди в ріжних підприємствах зросли на 55%, експорт на 97%, промислова продукція на 65% і т. д.

Це гарні числа і вони, на перший погляд, дійсно вказують про поправу в краю. Все-таки ті числа варт ближче розглянути. Бо втійсності вони не є такі рожеві, як виходять з міркувань президента.

Найбільш мильним у тих міркуваннях є це, що числа з 1932 року (який у цілім світі під економічним оглядом був одним з найгірших), загальний національний прибуток, вартість продукції, експорту і т. п. президент подав у старих долярах, які мали свою повну золоту вартість. Зате числа з 1939 року подані в здевальованих долярах, що, як відомо, мають 40% менше золотої вартости, як старі доляри.

Колиб економічну поправу з 1939 року мірити тими самими долярами, що були в 1932 році, то вони виходилиб так: загальний прихід виносив би лише 40% більше, а не 71%; дивіденди 30%, промислова продукція 35% і т. п.

Беручи під увагу це, що теперішня адміністрація видала такі величезні суми на боротьбу з безробіттям і таки того безробіття не побороla, а далі факт, що інші держави, зокрема Анґлія, в минулім році осягнула на 25% відсотків вищу продукцію, ніж вона мала в рекордово доброму році 1929, побачимо, що той успіх, який зробила теперішня адміністрація в Америці, не є такий блискучий.

Теперішня адміністрація стоїть на становищі, що уряд мусить багато витрачувати, щоб удержати бизнес краю. Але тим витрачуванням уряд задовжує чимраз більше край. Колись наступить межа тому задовжуванню і прийдеться не лише його припинити, але віддавати позичене. Що тоді?

Колись, перед депресією, уряд витрачував менше як половину з того, що тепер, а проте був добробут. Значить, не витрата державних грошей тоді була основою загального добробуту.

Основою добробуту тоді була людська поплатна праця, приватна ініціятива. Люди думали, промишляли, щось робили; працювали або для інших, або для себе, все з тим переконанням, що основою добробуту є те, що вони витворять, а не те, який закон ухвалить у Вашинґтоні конґрес, чи те, яку політику поведе уряд.

Небезпечним є також твердження президента, що той успіх, який зробило американське національне господарство за останніх сім років, це виключно заслуга уряду. Колиб так було, то також безробіття, десять міліонів людей, що блукають без праці, це виключно „заслуга" уряду.

В наступних президентських виборах зударяться два фільософічні погляди на національну господарку: один, що прямує до чимраз більшого керування економічним життям з боку центральної адміністрації у Вашингтоні, і другий, який змагатиме до того, щоб розпутати приватну ініціятиву і дати людям волю і можність самим промишляти над собою. Американський нарід рішить, що йому до вподоби. Оба погляди мають добрі і лихі сторони.

ФРАНЦУЗЬКА „ЖОВТА КНИГА"

Французький уряд опублікував недавно т. зв. „Жовту Книгу" про останні німецько-французькі відносини. То вже така мода, що деякі европейські держави й уряди зприводу більших своїх потягнень випускають цілу низку досі незнаних документів для інформацій публики.

Анґлійці перші випустили т. зв. „Білу Книгу", німці пішли зараз за ними, поляки мають „Зелену Книгу", а тепер прийшла черга на французів. Для нас цікаве те, що там є ріжні згадки про українців та визвольний рух України. І так, французький амбасадор у Берліні, Кульондр, кількома наворотами пригадав французькому урядові, що німецький уряд цілою силою пари приготовляє „українську проблему". Це було весною 1939 р. Йшло очевидно про Велику Україну. Були згадки також, що Гітлер обіцяв Бекові певні територіяльні користі за спільний похід проти СССР. Кульондр твердить, що німці робилиб такі самі операції в СССР, як у Чехословаччині в 1938 р.

А у відповідь на це німецька „Біла Книга" подає польські заходи в Берліні, спрямовані до того, щоб Німеччина позволила анектувати Карпатську Україну Мадярщиною. Бек не переставав переконувати Гітлера, що Карпатська Україна становить небезпеку для Польщі, Мадярщини, Румунії та Росії. Також підчеркають, що маршал Пілсудскі не бажав собі „балканізації середньої Европи", яку то „балканізацію", на думку Бека, робить Карпатська Україна.

Гітлер, кажуть, дуже опирався тим польським підшептам, заявляючи, що „карпато-українська справа рішена назавсе віденським німецько-італійським арбітражем". Нема найменшого сумніву, що Німеччина навмисно робила стільки багато шуму довкола української проблеми, щоби підбити ціну її в очах ворогів українського народу: мадярів, поляків і москалів.

Ще більше довідаємось, коли опублікують документи з московсько - німецьких переговорів, де певно багато йшло й про українську справу. Бо це було чи не найголовнішим предметом довгих переговорів, які скінчилися союзом Москви й Берліну.

Французька преса докоряє своїм дипльоматам з того приводу, бо вже кілька тижнів передтим дипльомати „нюхали", що буде зміна. Французи цілком не вірили в московсько - німецький пакт. Що більше, большевики дуже глумилися з французьких дипльоматів. Прим. у „Жовтій Книзі" (ч. документу 125), є згадка, як то один большевик у Берліні запитував француза, чи цей чув про зміну советської політики. Здивований француз питає: „Та то я вас про це повинен питати, а не ви мене. Подруге, як ви поясните, що Гітлер в одній промові сказав, що є один край на світі, з яким він не може порозумітися: Советська Росія". На це большевик відповів:

„Не привязуйте багато уваги до слів. Коли мова про виконання якогось пляну, то всякі ідеольоґічні чи правні справи не входять у гру. Ви знаєте дуже добре, що колись один король, великий католик, не вагався зробити союз з невірними турками. Щодо поляків, то вони думають, що, не можучи дістати скорої помочи від Анґлії та Франції, дістануть її від Росії. Вони помиляються в своїх обрахунках. Вже було в історії три розбири Польщі; вірте, що ще побачите четвертий".

Того советського дипльомата французька „Жовта Книга" називає буквою X.

Відомий французький журналіст Володимир Д'Омерсон пише в „Фіґаро", що французький уряд допускав таку можливість, одначе не був приготований до її скорої реалізації. Тому й вислано ще в серпні анґлійсько - французьку військову місію до Москви.

У всіх переговорах зо своїми меншими партнерами німецькі дипльомати без устанку вживали погроз літаків і бомбардування цивільного населення. Коментуючи „Жовту Книгу", відомий французький історик Пер Ґасот у „Же сюі парту" так пише: „На жаль, як сказав наш амбасадор Кульондр, французька авіяція в 1938 році цілком зникла як чинник міжнародньої політики".

Треба знати, що міністром летунства був тоді Пєр Кот з лівого „народнього фронту".

Цікаво, чи по зірванні німецько - московських дружніх звязків (чи прийде до цього, можна сумніватися!) обі сторони опублікують коли ті матеріяли, що відносяться до української справи.

Вона: Ми вже два роки заручені — хіба вже пора нам одружитися! Як гадаєш?

Він: Коли направду любиш свого судженого, то ти повинна би позволити йому якнайдовше втішатися волею!

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

28)

Я викралася тихенько з церкви, а біля недалекої дзвіниці зачала стукати й ковтати, щоби батько чув, що хтось іде. Небавом він вийшов. Погідний, спокійний, як усе, і ми пішли додому. А скоро потім тяжко наладовані сани посунули в місто. Я лишилася з дітьми на нашій господарці. І не перший раз у житті. Також і отаман лишився вдома з дітьми. Він був дуже радий, що його жінка поїхала до лікаря. Хоч не вірив, що вона зможе вилікуватися зовсім із тої страшної хороби, але кожний раз лікарі успокоювали її на довший час.

Я зайшла пізніше в кімнату отамана, щоби побалакати. Особливо хотіла пояснення деяких справ, що їх ніяк не могла собі витолкувати. Я застала отамна, як держав малу Галюсю на руках і веселив її малою лялькою. Хтоб тоді добачив у цій людині завзятого, суворого провідника козацьких рейдів в Україні, що своєю очайдушністю наводили такий жах на большевиків...

На столі були порозкидувані папери, начеб хтось писав якусь повість. На мій запит він відповів:

„Це я збираюся писати свої спомини з важними документами й копіями. Це все наче дороговкази найбутнім поколінням, кудою треба йти".

„Це мусить бути дуже цікаве. Ті всі пригоди, такі ріжноманітні, такі сорокаті. Чи ви вже знайшли заголовок? — запитала я.

Отаман засміявся.

„Цеж не таке важне. Назву, скажім, „Мої ради" або „Бої з ворогом України", або ще інакше".

Отаман узявся до писання. Він одною ногою колисав Галюсю в колисці, а на столі писав. Потопав усіми думками в своє діло. Забував на ввесь світ, на все, що його окружало. Рука бігала по білім папері, лишаючи рівні, читкі речення.

Я все питала себе, чи не обізвалася в нім жилка Шевченка.... (Ті спомини вийшли під заг. „Зимовий похід 1919—20 рр.", накладом видавництва „Трембіта", Коломия—Київ 1923. А першу книжку отаман посвятив моїм родичам зо щирою дпискою й посвятою).

Я слідила уважно за його писанням.

Читкі, рівні букви лишалися на папері, що мали зясувати всім нашу кріваву минулість, наші надлюдські зусилля до своєї держави, до самостійности, до волі! Я ждала відповідної хвилини, щоби й собі дещо почути про ці справи.

Вкінці отаман відложив перо, а я запитала:

„Отамане, прошу вас дуже, вияснити мені вашу гадку, що то ви її подали підчас свят. Начеб ми не змогли осягнути самостійности без чужої помочи... Я цього просто не розумію. Що оце все, саме ви, той гарячий самостійник не вірите в наші сили...

Юрій Тюнюник задумався, наче пригадував собі свої слова.

„Так, пані, я це й нині повторю. Ми самі занемічні, щоб добути собі волю й державу. Ми самі цього ніколи більше не зможемо. А діло в тім, що такий підхожий момент, як це був розвал Росії, більше не буде! Росія не може бути без України, вона її держатиме всіми силами. Так як у Галичині кажуть: зубами, руками й ногами! Польщі Україна також не на руку, а навпаки, цілковита її заглада. Якаж тут рада?... На мою думку, ми мусіли б дати якійсь великій державі заробити грубі суми на нашій шкірі, щоб вона нам помогла. Цеж така ясна справа! Правда, те все ще вилами по воді писане, бо ані одна держава Европи не захоче знову війни розпочати. Але за двацять-трицять літ неодно зміниться. Ми мусимо бути незвичайно уважливі, чуйні на всі прояви політичного життя, щоб вихіснувати кожну сприятливу нагоду для нашої мети".

(Дальше буде).

СЛОВО РЕПРЕЗЕНТАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ ДО ВСІХ ГРОМАДЯН КАНАДИ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ

Українці й українки, громадяни Канади і Британської Імперії!

Минула світова війна принесла українській нації в Европі часове визволення у формі соборної української держави.

Не підтримана переможними державами антанти, ця молода українська держава обороняла свою суверенність три і пів року, але врешті впала внаслідок збройного нападу чотирьох сусідніх народів. Нині світ опинився в обіймах другої світової війни. Міняються і будуть мінятися кордони держав. Українська нація в Европі не залишила боротьби за свою національно-державну волю. Навпаки, окрилена новими надіями, вона в слушний час зорганізовано вступить до остаточної і переможної боротьби. Друга світова війна має затвердити навіки те, що було часово здобуто, а потім часово втрачено українською нацією у першій світовій війні.

Ми глибоко віримо, що мирова конференція по цій другій світовій війні направить кривди, заподіяні українській нації мировими трактатами в роках від 1918 по 1923.

Щоб це сталося, треба, щоб цілий світ розумів цілі визвольних змагань України і вижав їх як одну з передумов тревалого миру в Европі.

Тому, що українцям під усіми ворожими окупаціями тером відібрано можливість вільно говорити до світу про свої кривди, права і цілі, цей обовязок спадає на українців, що опинилися поза межами рідного краю, як вільні громадяни ріжних держав. Цей обовязок особливо спадає на українців, які є громадянами Канади і Британської Імперії. Ці краї тепер ставлять збройний спротив німецькій небезпеці в Европі. Вони вже також зайняли виразно негативне становище супроти московсько - большевицької небезпеки, яка у своїх плянах не обмежується европейським континентом, а загрожує цілому світові. Українці Канади розуміють, що їх місце є з протинімецькими і протимосковськими силами. Таке розуміння теперішньої ситуації канадійські українці вже практично довели фактом численного вступу в ряди канадійської армії, організованою помічю канадійському Червоному Хрестові та протинімецькою і протибольшевицькою працею в Канаді. Справа вимагає, щоб чинність канадійських українців у всіх цих ділянках ще більше зросла, бо перемога німецько - московського бльоку означалаб смертельну загрозу не лише Канади й Британської Імперії та української нації, але й інших народів Европи та цілого світу. Перемога західньо-европейських союзників, навпаки, може означати нову добу волі для всіх европейських народів та тревалий мир у світі.

В цілях координації опінії і праці канадійські українці скеровані до перемоги Канади, Британської Імперії і західньо-европейських союзників над німецько - московською загрозою в цілях вияснення перед канадійськими, британськими і світовими політичними і суспільними чинниками значіння позитивної розвязки української проблеми для унормування відносин на сході Европи та забезпечення тревалого миру по цій другій світовій війні, на основі двох закликів з 26-го грудня 1939 р. і 25-го січня 1940 р. Репрезентаційного Комітету для видання декларації розісланих до Братства Українців Католиків, Українського Національного Обєднання, Союзу Гетьманців Державників і союзу Українців Самостійників, 3-го лютого 1940 року у місті Вінніпегу, утворено Сталий Репрезентаційний Комітет Українців Канади. В цьому Комітеті всім чотирьом, вище згаданим організаціям, забезпечено однакове представництво.

Репрезентаційний Комітет уконституовано так:

Президент: о. д-р В. Кушнір, представник БУК.; заступники: представник СУС (зарезервовано); представник УНО інж. В. Конар, представник СГД. (зарезервовано); секретар: проф. Т. К. Павличенко, представник УНО; заступники: представник СГД. (зарезервовано), представник СУС. (зарезервовано), представник БУК. Т. Мельничук; скарбник: о. М. Пелех, представник БУК; заступники: представник СУС. (зарезервовано), представник СГД. (зарезервовано), представник УНО. адв. В. Свистун; Референтура Червоного Хреста: посол О. Жеребко.

Інші технічні Комісії доручено створити президії Комітету.

Одночасно Конституційні Збори поробили конкретні кроки до сформування Почесної Ради з авторитетних аліянтських діячів, приятелів України.

Крім того до Комітету запрошено інші українські установи та українських громадських діячів, які прямого звязку з тими організаціями не мають. Схема організації Комітету передбачає поширення його членства на широкі суспільні маси по цілій Канаді. В цей спосіб усі відтинки української громадської опінії будуть справедливо заступлені в представництві Репрезентаційного Комітету.

Цим взиваємо всі українські організації і всіх громадян Канади українського походження стати збитою організованою силою коло Репрезентаційного Комітету і всіляко підпирати його працю. Виступи окремих груп поза комітетом принесуть лише шкоду і Канаді й українській справі, як доказ незорганізованости.

Взиваємо всі українські національні часописи не витворювати перед міжнародними чинниками враження внутрішньої незгоди серед українців.

Віримо, що з почуттям відповідальности всі суспільні чинники й окремі особи, починаючи від провідників груп, до звичайного члена кожної групи і включаючи тих, що не є звязані з жадною організацією, відчують важкість теперішнього історичного моменту і виявлять максимум вирозумілости, повздержання, справжнього патріотизму, особистої посвяти і жертвенности.

Справа велика. Всім праці є досить. Щоб виконати цю працю задовільно і гідно, загальна мобілізація сил є конечна.

Репрезентаційний Комітет оцим закликає все українське суспільство Канади до цієї загальної мобілізації на добро Канади, Британської Імперії й України!

Боже, всім нам допоможи!

Дано в місті Вінніпегу, Канада, 3-го лютого 1940 року.

о. д-р В. Кушнір,
президент, в. р.

Проф. Т. К. Павличенко,
секретар, в. р.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Хрестителя, від. 270., відбудуться в четвер, 15. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Проситься членів прийти на збори, бо є справи до полагодження. — А. Бусько, рек. секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в пятницю, 16. лютого, в годині 7:30 ввечір. Проситься членів, мужчин і женщин, прибути на ті збори, бо є важні справи до полагодження, бо коли нема членів на зборах, то зким що радити На рік 1940. вибрано уряд як слідує: І. Климишин, предс.; М. Турко, заст.; Ст. Новацький, кас.; О. Патер, заст.; М. Куба, секр; Гр Березяк, заст.; Я. Грабар, П. Олива, М. Марців, Гр. Березяк, контрольори; М. Куба, нада. хорих; Д. Мількович, дверник. На тих зборах повинносяе взяти справу конгресу. — І. Климишин, предс.; Ст. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 16. лютого, в годині 7:30 вечером, в домі, де все збори відбуваються. Всі члени повинні прибути на збори начас. Довгуючих напоминаємо, щоби вирівняли свої залеглости. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; П. Ярема, секр.

ВІД НАПРУЖЕННЯ ВАПНІЮТЬ ЖИЛИ

Ми тепер дуже часто чуємо про звапнення жил. А коли вапніють жили, то може наступити параліж якоїсь частини тіла. От, наприклад, недавно ми читали, що митрополит Шептицький вже кілька літ майже не підноситься на ноги, бо мав звапнілі жили в ногах. Щож спричиняє звапнення жил? Дуже напружене життя. Коли людина день-у-день нервово напружується, то жили вапніють від того, трупішіють. От, наприклад, по наших теперішніх великих містах люди день-у-день зазнають нервових потрясень, коли вимикають авта при переході з вулиці на вулицю. Якнайменше нервових потрясень зазнають рільники, люди, що працюють коло землі. І власне хто хоче найдовше в здоровлі прожити, той повинен іти на землю робити. Хоч і деякі хлібороби вмирають замолоду, то всеж таки загально люди найдовше жиють по селах та на фармах.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ДИВОГЛЯДІВ МОСКОВСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ.

Швайцарський часопис „National Zeitung" помістив низку статтей про німецько - польську війну. Перекладаю отсим ту частину, що відноситься до совєтської окупації Західньої України. Передаю точно, як подано в оригіналі, без ніяких додатків, себто вияснень чи завваг. Швайцарський кореспондент пише таке:

Прихід червоної армії.

Прихід червоної армії в українське село Улашківці в ранніх годинах 17. вересня, що його був я свідком, захопив усе населення несподівано і викликав серед ріжнородного населення, що жило в польській Україні, найріжнорідніші реакції. Ці початкові реакції вже в наступних тижнях і місяцях переходили далеко йдучі і цікаві переміни.

Поляки становили в занятих росіянами округах національну меншість, до того майже під кожним оглядом соціяльно упривілейовану меншість. Це були дідичі, кольоністи, військові і цивільні урядники, бурмістри, солтиси, поліція, залізничники, почтовики, нотарі і т. п. Вони аж згодом стали майже без винятку глядіти на росіян як на ворожих окупантів, що то разом з німцями Польщу розбили і розділили. Подаю як наочну подію, що зайшла в Копичинцях, і знаю певно, що подібні сцени мали місце і в інших селах та містах.

В Копичинцях розійшлася чутка, що червона армія перейшла границю 17. вересня в ранніх годинах. Командант польського гарнізону пробував зразу дістати вказівки від вищої команди. Коли це не вдалось, повів дальшу акцію на власну руку.

Будучи певним, що росіяни прийшли Польщі з поміччю проти німців, зібрав (польське) військо на військовому майдані, де нашвидко збіглось усе населення. Командант виголосив промову, в якій підніс важну історичну подію: Совєтсько - російську поміч полякам, загроженим німцями. Отже зрозуміла потреба дружній, союзній червоній армії влаштувати добру гостину. При кінці закликав: польські пані, ідіть додому і принесіть цвіти для червоної армії. Кілька хвилин потім появились перші російські вояки в Копичинцях на майдані. Був це відділ кінноти. Його приказчик зіскочив з коня, підійшов до польського команданта і сказав щось до нього, чого командант не зовсім зрозумів. Польський жовнір, що знав українську мову, переклав це польському старшині: „Зложити зброю!" В скорому часі розброєно польських вояків; майдан у Копичинцях опустів, люди мовчки розійшлись.

Це мильне зрозуміння в маршу росіян на західньо-українські і білоруські землі було причиною, чому у смузі, близько положеній до совєтської границі, поляки не ставили збройного опору совєтській армії. Тільки в подальших від границі місцевостях, де згодом пізнали, що росіяни не прийшли ніяк помагати полякам, вони подекуди ставили опір. Одначе ніде більшого бою не зведено. Росіяни пояснювали, що їх не вислали вести війну з якимсь військом, а тільки „очистити окуповані землі від банд".

Червона армія заняла простір з 13. міліонами населення, стративши не більше як 700 вояків.

Поляки в Західній Україні і Західній Білорусі, довідавшись про дійсний мотив приходу червоної армії, поставились до неї ворожо, тим більш, що серед поляків в цих околицях не було майже пролетарського елементу.

Жидівська людність в окупованих росіянами землях, особливо в Галичині, південній частині Західньої України, становить високий процент населення і має майже всю торговлю по містах і селах у своїх руках, виявило відразу до большевиків гарячу симпатію. На це склалось, як я довідався з розмов з багатьома галицькими жидами, дві причини: Перша та, що жиди налякалися, що Гітлер забере всю Польщу, бо були наочними свідками великих успіхів німецької армії, особливо в сутичках під Львовом. Зразу було це тяжко зрозуміти, чому між простими і політично невиробленими галицькими жидами, слово Гітлер не означало імени власного, а було тільки образом усього, що в світі найпоганіше. Та мені прояснилось, як я в балачці з галицькими жидами чув заєдно згадуване імя Петлюри, що то по світовій війні в теперішній Радянській Україні завів був жахливий, терористичний режим, уладжував небувалі погроми, яких жертвою впали десятки тисяч жидів. Пізніше сам він був заморд0ваний жидом, а в памяті українських жидів остався він як втілення жорстокого, кривавого антисемітизму. Коли жиди нині говорять про Петлеру, то не мають на думці історичного Петлюру, але Гітлера.

Багато жидів, що живуть при границі, ще у вересні ладились були втікати до Совєтського Союзу на чутку наближаючогося німецького війська. Тепер, як прийшли росіяни, жиди почувались безпечно і раз-у-раз можна було чути по приході червоної армії таке: Як щоб росіяни були не прийшли, був би прийшов Гітлер, а ми знаємо, що це значить.

До цієї першої, більш негативної причини — симпатії, що її жиди мали зпочатку до росіян долучається друга причина, загально поширена, пізніш словом і ділом окупантами потверджена, що в Совєтському Союзі наділі нема ніякого антисемітизму, та що жидів по переживаннях з поляками і боязні перед німцями жде в Совєтськім Союзі ніби життя як у раю. Повторювано без кінця причини втіхи в новому положенні, терпіння від антисемітського, польського режиму та його урядників, заєдно пояснювано які то погані стосунки були між українським і жидівським населенням і що вони жиди завдячують російській окупаційній армії це, що цим разом обійшлось без погромів з боку українців. Від багатьох жидівських вояків у червоній армії чули галицькі жиди, що в Совєтському Союзі дійсно нема антисемітизму, що строго заборонено і суворо карають уже за назву „жид", що нема в Совєтськім Союзі „жидівської раси", а є тільки „еврейська національність". Коли одначе по дуже короткому часі також і жиди почали змінювати свої настрої супроти большевиків, то причиною того були політичні і господарські порядки, що їх завели росіяни в окупованім краю.

Переклав: пастор **В. Кузів.**

ЧИ ПІЗНАЄТЕ?

Едвард Робинсон, що звичайно грає бандитів, перебрався для нової ролі за чемного лікаря.

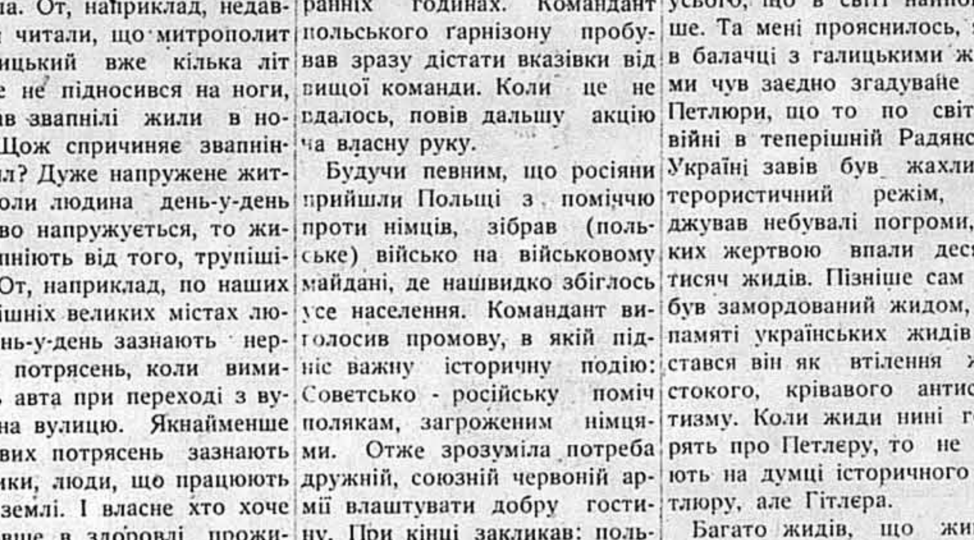
З МУЗИКИ

МАРІЯ СОКІЛ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ОПЕРІ.

Відома оперова співачка Марія Сокіл дістала запрошення виступити у філядельфійській опері в „Академі оф Мюзік". Перший її виступ відбудеться в четвер, 15. лютого, в опері „Кармен", у якій Марія Сокіл виконає головну сопранову ролю Мікаелі. Це буде перший виступ нашої славної артистки на оперовій сцені в Америці. Це мабуть також і перший виступ у Злучених Державах української співачки на оперовій сцені у головній ролі. Наша славна Крушельницька співала в Полудневій Америці.

Любителі музики й співу у Філядельфії повинні використати цю рідку нагоду почути Марію Сокіл в опері та своєю приявністю доказати, що вміємо шанувати своїх артистів та ними гордитись, тим паче, коли вони здобувають таке признання від чужих!

Три дні пізніше, в неділю, 18-го ц. м., Марія Сокіл виступить в опері „Галька" в Ню Йорку (Мекка Темпл"), у якій виконає головну ролю Гальки.

ТРИ СЕНАТОРИ ТОМАСИ.

У теперішньому конгресі в палаті сенату є три сенатори, котрі називаються по імені Томас. Зліва направо: Сенатор Джан Томас з Айдаго, сенатор Елмер Томас з Оклагоми й сенатор Елберт Томас з Юти.

ПРОТОКОЛ

ВОСЬМОГО КОНҐРЕСУ „ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ".

(Продовження)

(8)

Т. Свистун: Ми вже чули дуже багато арґументів, що ми маємо тепер робити. Я конкретизую: 1) скликання Всеукраїнського Національного Конґресу Америка й Канади, 2) повести широку інформаційно-освідомлюючу (пропаґанду) працю.

Ставлю внесення, щоб 8-мий Конґрес „Обєднання' дав ініціятиву до скликання Всеукраїнського Національного Конґресу українців Америки й Канади. (Внесок піддержують численні делеґати, й по піддані під голосування головою він проходить одноголосно).

Т. Свистун: Щодо інформаційно-освідомлюючої акції, то ми також не повинні складати рук у цьому напрямі. Ми знаємо, що робить Вашинґтонське Бюро, але дуже мало з нас журяться, звідки взяти гроші на удержання того бюра. Але за те є дуже багато до критики. В цій справі ми повинні кермуватись інтересом державности України. Коли повстала Карпатська Україна, то всі її піддержували, а як вона впала, то тепер знаходяться серед нас такі, що обкидують камінням тих, що її будували.

Тепер, коли знову наша справа дізнала великого удару, час, щоб ми зрозуміли, що тільки обєднані осягнемо якусь ціль.

Д-р Л. Мишуга: Ми маємо приступати до конкретної праці. Час горить. Може дійти до того, що внаслідок наїзду на Фінляндію Москвою Америка може зірвати дипльоматичні зносини з тою останньою. Питання, чи зуміємо це використати?

М. Пізнак: На цю справу треба нам грошей. Ми знаємо, що ніхто нам не поможе, якщо ми самі не подбаємо про це. Колись ми висилали до краю великі суми, тепер туди не можна висилати, вони мусять бути тут зужиті. Нам треба навязати контакт з американським урядом, конґресменами та сенаторами й іншими визначними людьми. Отже наші орґанізації мусять подбати про фонди на цю ціль.

Д-р Л. Мишуга: Як скріпити „Обєднання"? Адв. Кузь дав примір, як вони зробили в стейті Мішіґен. Подаю плян: вибрати 25 урядників до головного уряду „Обєднання", а більші місцевості хай додадуть по одному делеґатові. До „Обєднання" повинні також прилучитись і церковні громади.

Тепер прийшов час, коли нам треба практично вирішувати всі справи, ось такі, як Вашинґтонське Бюро. Звідки взяти грошей на його удержання? Про це думаймо і вирішуймо. Виявляється гаряча потреба видавання книжок і брошур англійською мовою. Звідки взяти грошей на це?

На мою думку, кожна орґанізація чи парохія повинна платити певний податок до „Обєднання" й у тій цілі повинна вийти відозва до українського громадянства.

З Европи пишуть українські орґанізації, щоби прислати делеґацію з Америки, яка велаб у Франції й Англії українську акцію. Дальше треба вислати делеґацію також до Вашинґтону та представити американському урядові змагання українського народу під цю пору, предкладаючи відповідний меморандум.

О. д-р О. Ковальський жертвує $12 на цю ціль від громади Алтуна, Па.

М. Шустакевич: Тепер усі збірки на старокраєві цілі відпали. Отож пропоную, щоб створити національний фонд, на який складалиб усі українські орґанізації та громади. Всеукраїнський Національний Конґрес повинен відбутися за всяку ціну. Місцеві орґанізації повинні потворити центральні комітети, як зробив Дітройт.

Ю. Павчак: „Обєднання" треба оперти на громадах. Даю примір з нашої громади Бруклина. Від коли в нас існує відділ ОДВУ, відтоді ми не маємо клопоту в громаді, бо все є зорґанізоване. Щодо Всеукраїнського Національного Конґресу, то я дуже сумніваюся, чи вдасться притягнути до нього т. зв. наших „поступовців". Ми, старші іміґранти, вже робили такі спроби тому 24 роки, одначе, як прийшли „поступовці", то все знищили. Тепер ті самі люди, які сидять у Скрентоні, Па., тільки перешкоджають національній консолідації. На жадне добре діло вони ніколи не підуть.

Голова Р. Смук: Хочу звернути увагу делеґатам, що слово „пропаґанда" має інше значіння в англійській мові, як у нашій, тому прошу не вживати його.

Д. Фенканин: Я тішуся, що парохії зможуть бути заступлені в „Обєднанні". Звертаю увагу, що багато делеґатів дальше говорять про західню границю Сян, не здаючи собі справи, що багато українських лемків-соборників живуть на захід від Сяну й борються за українську самостійну й соборну державу.

Марія Лехіцька: Взиваю, щоб присутній тут молоді дати слово.

В. Андрушин (говорить по англійськи): Наша молодь, хоч не має грошей на орґанізаційну працю, проте робить, що в її силах. Наприміp візьму „Українське Університетське Товариство" в Ню Йорку. Воно постановило повисилати видрукувані брошурки до численних американських наукових інституцій та університетів. Ось тут предкладаю відповіді, які ми одержали. Це дуже гарні листи подяки.

О. М. Запаринюк: „Обєднання" повинно звернути більшу увагу на епархії й єпископів, що мають вплив на парохії. Треба, щоб і вони більше співпрацювали в національній справі.

В. Пуйда: „Обєднання" повинно за всяку ціну законтивізувати наші маси, які нераз байдужі, одначе станути радо до праці, коли їх хтось запряже.

Н. Гаврилко: Я респектую старших, одначе стверджую, що нема між нами стільки молоді, що було її тому три роки. Заходить небезпека, що коли старше покоління вимре, то не будемо мати наслідників. Хто буде провадити ту працю, що її веде тепер „Обєднання"? Що скаже американський репортер, коли не побачить тут молоді? Щоб наша акція була успішніша, мусимо подбати, щоб наша молодь була активніша.

Д-р Л. Мишуга: Ми постійно апелюємо до молоді. Сама молодь повинна знати, що повинна тут бути. Зрештою, тут між нами є повно молоді, що вже від кількох років бере активну участь у нашому орґанізаційному житті. Серед теперішніх делеґатів є поважне число таких, що вже покінчили університети. Молоді давали ми завжди поради, а навіть допомагали молодечій акції грошево.

В. Буката: Річ природня, що молодь повинна сама прийти до такої праці, якою є справа визволення України. Ніхто, тимбільше „Обєднання", не може її до того присилувати. Ставлю внесення, щоб дискусію над рефератами закрити.

(Внесення, піддержане кількома делеґатами, проходить одноголосно).

Зміна статуту.

Д. Галичин: Ставлю внесок, щоб змінити ці точки статуту „Обєднання", де говориться про скількість членів уряду (20). Пропоную, щоб це число піднести до 35, з тим, що 15 дальших членів має кооптувати сам уряд. Дальше, членами „Обєднання" можуть бути такі орґанізації, що годяться з його політичною програмою та піддержують його матеріяльно.

М. Мурашко: Додаю, щоб члени-орґанізації платили по $10. Це саме відноситься також і до парохій.

О. Малицький: Я не вірю в того роду зміну статуту. Тут треба вважати на закон. Найкраще вибрати статутову комісію, яка цим заняласяб та поробила би потрібні поправки.

Д-р Л. Мишуга: Справа наміченої нами зміни статуту не може привести до жадної колізії з законами.

Д. Галичин: Ці зміни видвигнуло саме життя.

М. Близнак: Кожна орґанізація, як член „Обєднання", повинна платити вкладку, бо з чого має „Обєднання" покривати видатки?

Р. Слободян: Виборча комісія застановлялася над потребами зміни статуту та прийшла до переконання, що треба змінити точку 13 і 24 статуту.

(Внесення, піддержане кількома делеґатами, проходить одноголосно).

Верифікаційна комісія.

Верифікаційна комісія в складі М. Близнака, пані А. Вагнерової й І. Чайківського здає звіт, з якого видно, що в Конґресі бере участь 110 делеґатів і 26 гостей. Заступлено було 116 українських орґанізацій. Між ними є деякі центральні орґанізації, що заступають десятки місцевих орґанізацій, від яких одержали мандати.

А. Маланчук: Вношу, щоби приняти звіт верифікаційної комісії.

(Внесення, піддержане кількома голосами, пройшло одноголосно).

М. Пізнак: Ставлю внесення, щоб головний уряд „Обєднання" міг скликати конґрес навіть впродовж одного року, не чекаючи аж упливу трьох літ, якщо зайде потреба.

(Внесення, піддержане кількома голосами, пройшло одноголосно).

(Дальше буде).

ДОДЛІ ПЕЛІ ПЕРЕД КОМІТЕТОМ ДАЄСА.

Вилйем Додлі Пелі, провідник шікаґовських „Силвер Шертс" (наліво), на переслуханні перед комітетом Даєса. Направо: конґресмен Старнес, що заступає конґресмена Даєса. Між ними Дейвид Мейн, котрому закидають, що це він написав листи, які осуджують комітет Даєса.

ЧАСТІ КРАДІЖІ СКОТА В МАНІТОБІ

Б. К. Кембел, міністер рільництва у Вінніпеґу, оповістив, що в деяких околицях Манітоби поширені крадіжі худоби. Злодії, користуючись модерною транспортацією, відвозять крадену худобу серед ночі, і то так успішно, що досі не вдалося зловити ні одного злодія.

Фармери з околиць, де такі крадіжі мали місце, домагаються, щоб манітобський уряд видав якісь зарядження для припинення масового крадіжу худоби. Одним з таких заряджень мало би бути таврування скота, щоб у цей спосіб унеможливити продаж. В однім з дистриктів вкрадено 200 штук худоби впродовж останніх двох років. Найбільше випадків крадіжу занотовано на північ від Вінніпеґу між озерами, а далі в околицях Ст. Ровз, Солсґирт і Портеж ля Прері.

ЛІТАК ЗАЇХАВ У ПЛІТ

Підчас осідання літака підприємства „Американ Ервейз" у Синсинаті літакові зломалося крило, і пільот літака, капітан Остин, не міг осісти ним на безпечне місце. Літак опускався просто на ждучих гостей і на почтову будку. Пільот з трудом скерував літак у бік і влетів в огорожу. Літак, щоправда, подерся, але з сімох пасажирів ніхто не мав ніяких ушкоджень. Очевидці висказуються з великою похвалою про справність пільота.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Ню Йорку, Н. Й., помер в неділю, 11. лютого 1940., член відділу 204. У. Н. Союзу

ВОЛОДИМИР ЯРИЧ.

Родився 27. липня 1891. в Журавні, пов. Жидачів, Зах. Україна.

Лишив жену Альбіну й троє дітей: Володимира, Розалію й Францішку.

Похорон Його відбудеться в середу, дня 14. лютого ц. р., год. 8:30 рано, з погребового заведення пані Яремової, 129 Іст 7. вулиця, в Ню Йорку до укр. прав. церкви, відтак на цвинтар в Брукліні.

Проситься всіх членів відділу 204. У. Н. С. взяти чисельну участь в похороні Покійного.

М. Близнак, секр.

В Йонґставн, Огайо, помер 1. лютого член Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230. У. Н. Союзу,

ФИЛИП БИРКО

Вступив до Союзу 1924., а до Братства прийшов з переступним листом в році 1934.

Покійний походив зо села Василів Великий, повіт Рава Руська, Галичина. Прожив 64 роки. Полишив жену у великім смутку, бо вона є цілком спаралізована.

Похорон відбувся дня 5. лютого при великім здвизі народу.

Нехай буде земля Йому пером!

Уряд Братства від. 230.

„ЗЛОДІЙСЬКІ" НОГИ ЗРАДИЛИ ЗЛОДІЯ

У церкві св. Боніфатія в Сі Клиф, на Лонґ Айленді, розбито скринку для жертв для бідних. Детективи, що розслідували оправу, спостерегли коло церкви в снігу сліди ніг. Замітили, що були це відбитки незвичайно великих стіп. Стали розпитувати й довідалися, що 17-літній Джан Волес носить 12. нумер черевиків. Прослідили його аж до Пікскілу й стали допитуватися. Він признався.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЄТЬСЯ

АНДРА БОҐДАНА (Andro BOGDAN).

Хто би знав, де він перебуває, прошу повідомити: 36,8

JOHN DUCHYNSKI,
39 Washington St., Yonkers, N. Y.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж ҐРОСЕРНЯ І ДЕЛІКАТЕСЕН. Великий склеп, мешкання, відповідний бизнес. Продається дешево зпричини виїзду. J. Tanski, 17 St. Marks Place, New York City.

Поспіх.

— Дивіться, куме, які то штуки тепер люди знають у світі! Я дістав телеґраф від сина з Гамерики, а на ній ще ґума навіть не засохла!

ТАРЗАН І ВОҐНІ ТОРУ

(89)

Призначивши Тарзана і його товаришів до роботи в стайні, сама королева подалась до своїх кімнат, роздумувати над тим, що робити далі. Кілька кроків за нею ступав китаєць і Дженета. Дівчині було дуже важко на серці. Вона заговорила до китайця: „Ох, докторе Ванґ, чому ви зрадили нас і пішли проти цілого товариства?"

Китаєць не змінив свого виразу на обличчі, тільки потихо відповів: „А звідки ви знаєте, що я вас зрадив?" „Це ясне", відповіла дівчина. „Ви пострілили Перія, ви своє життя зрадою окупили і тепер нашіптуєте королевій жахливі пляни". Хвилину китаєць мовчав, а далі загадково відповів: „Поверхня озера не відбиває дна".

Саме вони входили до кімнат Аґті. Королева звеліла дівчині увійти до середини. „А тепер, Дженето Буртон", заговорила королева, „ти будеш моєю служницею. Твоя одежа не підходить до твоєї теперішньої служби. Ти мусиш скинути це, а одягнути таку одіж, яку мають інші служниці". Аґті знов заплескала в долоні.

Увійшла жінка і станула перед королевою. Королева торською мовою давала їй якісь прикази. Опісля звернулась до Дженети і промовила: „Та жінка не розуміє по англійськи. А колиб навіть розуміла, не моглаб відповісти, бо не має язика. Всі мої служниці не мають язиків. І ти мусиш його тепер утратити".